

TÓNFRÆÐANÁM

Í þessum hluta námskrár í rytmískri tónlist er fjallað um nám í tónfræðagreinum. Fyrst er gerð grein fyrir skipulagi tónfræðanáms í rytmískri tónlist. Í kjölfarið fylgir nánari umfjöllun um hvern hinna þriggja námsáfanga, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Enn fremur eru prófkröfur skilgreindar og fyrirkomulag prófa kynnt. Að síðustu er umfjöllun um tónfræðagreinar sem aðalnámsgrein í rytmísku tónlistarnámi.

Nám í tónfræðagreinum er órjúfanlegur hluti af námi í rytmískri tónlist. Hljómrænn skilningur, heyrnarþjálfun, greining, söguleg þekking og skapandi starf eru nauðsynlegar undirstöður haldgóðrar menntunar á þessu sviði ekki síður en í klassísku tónlistarnámi. Því er mikilvægt að tónlistarskólar hugi vel að námsframboði og sýni metnað á þessu sviði.

Skipulag tónfræðanáms

Tónlistarskólar starfa við mismunandi aðstæður og skipulag þeirra getur verið með ýmsum hætti. Skólastjórnendur og kennarar einstakra skóla ákvarða hvaða leiðir eru valdar til að ná markmiðum aðalnámskrár tónlistarskóla, þ.m.t. markmiðum tónfræðahluta námskrár í rytmískri tónlist.

Gert er ráð fyrir að tónfræðanám í rytmískri tónlist fari fram í hóptímum sé þess nokkur kostur. Stærð hópa getur verið breytileg eftir skipulagi námsins. Mikilvægt er að tónfræðanám tengist hljóðfærakennslu og þeim viðfangsefnum sem unnið er að hverju sinni í hljóðfæranámi. Gagnkvæm tengsl af þessu tagi geta verið með ýmsum hætti, allt eftir aðstæðum og áherslum á hverjum stað.

Inntaki námskrár og markmiðum námsins má ná eftir ólíkum leiðum. Séu aðstæður til reglubundinnar hópkenndu ekki fyrir hendi kunna aðrar leiðir að vera færar, svo sem nám í tengslum við hljóðfærakennslu, einstaklingsnám í tónfræðagreinum, námskeiðaform og fjarkennsla. Í öllum tilfellum er þó nauðsynlegt að fylgja inntaki og markmiðum náms í rytmískum tónfræðagreinum.

Mikilvægt er að nám í tónfræðagreinum og hljóðfæranám myndi eina heild. Til að svo megi verða þarf að huga að heildarskipulagningu og markvissri samvinnu innan skólans. Brýnt er að í skólum séu þróaðar aðferðir til að styðja við slíkt samstarf svo að tryggja megi að nemendur fái heildstæða kennslu í tónfræðum og hljóðfæraleik.

Aðbúnaður og umhverfi í tónlistarskólum getur haft mikil áhrif á námsárangur nemenda og á viðhorf og líðan allra sem í skólunum starfa. Í kennslustofum þar sem tónfræðagreinakennsla í rytmískri tónlist fer fram þarf að huga að nægilegu rými til samleiks nemenda. Einnig er nauðsynlegt að viðeigandi hljóðfæra- og tækjakostur sé til staðar, svo sem píanó eða hljómborð og magnarar fyrir gítar og bassa. Þá er mikilvægt að hljómflutningstæki séu til staðar. Í kafla um námsumhverfi í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 57–58, og í viðauka á bls. 68–72 er að finna umfjöllun um húsnæði og búnað tónlistarskóla.

Grunnnám

Gert er ráð fyrir að nemendur í rytmísku námi ljúki hefðbundnu almennu grunnprófi í tónfræðum en þar er um samþætt nám að ræða. Ljúka þarf grunnprófi til að hefja tónfræðanám í rytmískri tónlist.

Í grunnnámi er lagður almennur grunnur að tónheyrn, hlustun og greiningu og tónfræðilegum þekkingaratriðum. Ítarlega umfjöllun um grunnnám í tónfræðagreinum er að finna í námskrá í tónfræðagreinum¹.

Þó að gert sé ráð fyrir að nemendur í rytmísku tónlistarnámi stundi hefðbundið grunnnám í tónfræðagreinum ásamt öðrum tónlistarskólalæmum má benda á þann möguleika að stærri skólar eða skólar, sem sérhæfa sig í rytmískri tónlist, safni nemendum í grunnnámi í rytmískri tónlist saman í sérstaka tíma. Þessir nemendur þurfa augljóslega að ná sömu markmiðum og aðrir grunnnámsnemendur í tónfræðagreinum en æskilegt gæti verið að veita þeim meiri þjálfun og stuðning varðandi tónstiga, hljóma og tónheyrn sem nýtist þeim í hljóðfæranáminu. Annar möguleiki er að nemendur í rytmísku námi stundi grunnnám í tónfræðagreinum með öðrum nemendum en að boðið sé upp á viðbótartónfræðagreinatíma, sérstaklega fyrir þá, þar sem unnið væri með efni sem styður hljóðfærakennslu og samleik. Tekið skal fram að tónlistarskólum er hvorki skylt að bjóða upp á viðbótarnám né sérhæft nám í tónfræðagreinum fyrir grunnnámsnema í rytmískri tónlist.

Miðnám

Rytmískt tónfræðanám hefst í miðnámi og er gert ráð fyrir að sú kennsla sé samþætt. Áhersla er á djasshljómfræði og hagnýta notkun hennar til spuna en einnig á tónheyrn, hlustun og þau almennu tónfræðiatríði sem ekki var lokið í grunnnámi. Mikilvægt er að nemendur í rytmísku tónlistarnámi sækji tónfræðatíma reglulega á öllum námstímanum eins og aðrir miðnámsnemar. Fyrir þá sem ljúka miðnámi opna lok miðnáms dyr

¹ Þ.e. aðalnámskrá tónlistarskóla – tónfræðagreinar (2005)

að framhaldsnámi, síðasta áfanga almenns tónlistarskólanáms. Jafnframt gefst nemendur kostur á að sækja um aðgang að listnámsbrautum framhaldsskóla að miðnámi loknu.

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur getið lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur, hæfileikar og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging miðnáms skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, markmiðum námskrár í rytmískri tónlist, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Gert er ráð fyrir að nám í tónfræðagreinum fari að jafnaði fram í hóptímum en jafnframt er mikilvægt að uppbygging námsins taki mið af þörfum einstakra nemenda. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga nemendur í rytmísku tónfræðanámi að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Aukin leikni

Nemandi

- hafi öðlast aukinn skilning og leikni í viðfangsefnum grunnnáms samkvæmt námskrá í tónfræðagreinum²

Nótnalestur og ritun

Nemandi

- þekki og geti skráð í viðeigandi lykli stofntóna, hækkaða tóna og lækkaða tóna á tónsviðinu C-c"
- þekki öll áttundaheiti og hafi öðlast skilning á nótnaritun á ólíkum tónsviðum
- kunni skil á staðsetningu nótna í framangreindum áttundum á hljómborði
- hafi öðlast skilning á hlutverki lykla í nótnaritun
- hafi mjög gott vald á nótnaritun í G-lykli
- hafi náð góðum tókum á nótnaritun í F-lykli
- hafi náð góðum tókum á nótnaskrift, þ.m.t. ritun nótna, þagna og formerkja

² Þ.e. aðalnámskrá tónlistarskóla – tónfræðagreinar (2005).

- hafi náð góðum tókum djassritun³
- hafi náð góðum tókum á lestri jafnra áttunduparta með swing-tilfinningu
- hafi náð góðum grundvallartökum á ritun og framsetningu lagblaða⁴, þ.m.t. öllum helstu leiðbeinandi orðum og táknum

Hrynur

Nemandi

- geti greint eftir heyrn á milli eftirtalinnna takttegunda: 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8
- hafi náð tókum á taktslætti í 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8
- kunni skil á helstu lengdargildum nótna og þagna
- skilji, geti beitt, flutt, greint á blaði og eftir heyrn eftirfarandi lengdargildi og hrynmyndur:

- hafi góð tók á lestri og ritun hrynmyndra sem eru dæmigerð fyrir rytmíska tónlist
- þekki, skilji, geti flutt, greint eftir heyrn og skráð synkópur og bindingar, meðal annars yfir taktstrik
- hafi þjálfast í að tengja heyrn og ritun hrynhendinga í samræmi við markmið grunn- og miðnáms
- geti endurtekið eftir heyrn stutt hryndæmi í 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8
- geti skráð eftir heyrn stutt hryndæmi í 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8
- hafi kynnst takttegundunum 5/4, 3/8, 7/8, 9/8, 12/8, 2/2 og 3/2

Laglína og tóntegundir

Nemandi

- hafi þjálfast í söng tónstiga, tónbila og hljóma
- geti endurtekið eftirtalda tónstiga eftir heyrn: dúr, hljómhæfur moll, laghæfur moll, pentatónískur tónstigi
- geti greint hvort tóndæmi er í dúr eða moll
- geti endurtekið eftir heyrn stuttar laglínur í dúr og moll með stökkum innan tóntegundar
- geti skráð eftir heyrn stutta laglínu í 2/4, 3/4 og 4/4
- hafi þjálfast í að tengja heyrn og ritun laglínuhendinga

³ Þ.e. „swing“.

⁴ „Lead sheet“.

- geti sungið eða blístrað við fyrstu sýn eða með litlum undirbúningi einfaldar laglínur í C dúr, F dúr og G dúr, A moll, D moll og E moll
- þekki og skilji hugtökin samnefndar, samhljóða og sammarka tóntegundir í dúr og moll
- þekki uppbyggingu fimmundahrings og hafi öðlast leikni í öllum dúr- og molltóntegundum
- þekki eftirtalin hugtök: frumtónn, grunntónn, undirfortónn, fortónn, leiðsögutónn
- skilji uppbyggingu og notkun allra algengustu tónstiga
- skilji uppbyggingu og notkun kirkjutóntegunda
- geti tónflutt stuttar laglínur í hvaða tóntegund sem er í G-lykli og F-lykli

Tónbil

Nemandi

- geti greint eftir heyrn öll tónbil innan áttundar sem leikin eru brotin upp á við eða í samhljómi⁵
- geti endurtekið öll tónbil innan áttundar sem leikin eru í samhljómi
- geti sungið öll tónbil innan áttundar upp frá gefnum tóni
- hafi náð grundvallartökum á að greina tónbil utan áttundar sem leikin eru brotin eða í samhljómi
- geti greint á blaði og skráð á nótnastreng öll tónbil innan áttundar

Hljómar og spuni

Nemandi

- geti sungið eftirtalda þríhljóma í grunnstöðu frá gefnum tóni: dúr, moll, minnkaðan og stækkaðan
- geti greint eftirtalda þríhljóma í hvaða tóntegund sem er, bæði skráða og eftir heyrn: dúr, moll, minnkaðan og stækkaðan
- geti greint eftirtalda hljóma í hvaða tóntegundum sem er, bæði skráða og eftir heyrn: maj7, 6, m7, m6, m maj7, m7(b5), 7, 7sus4
- geti beitt rómverskum tölum við greiningu hljómferla
- geti skráð dúr- og mollþríhljóma frá hvaða tóni sem er í grunnstöðu og hljómhvörfum
- hafi kynnst tengslum hljóma og tónstiga innan kirkjutóntegunda
- geti greint heimaþríhljóma og heimaferhljóma í dúr og moll
- geti greint aukaforhljóma og framlengda forhljóma⁶
- geti greint II V sambönd í dúr og moll
- hafi kynnst mixólýdískum b9 b13 tónstiga
- þekki djassmoll tónstiga⁷
- hafi kynnst algengustu aðferðum við ritun allra helstu bókstafshljóma
- sé meðvitaður um fjölbreytilega möguleika hljómtáknaritunar
- skrá hljóma eftir heyrn úr hlustunardæmum

⁵ Þ.e. báðir tónar leiknir samtímis.

⁶ Þ.e. röð forhljóma í fimmundahring – „extended dominants“.

⁷ Þ.e. moll með stórrí sexund og stórrí sjöund.

- hafi þjálfast reglulega í snarstefjun⁸
- hafi þjálfast reglulega í að leika viðeigandi tónstiga yfir gefin hljómfæri í dúr og moll
- hafi þjálfast reglulega í að brjóta upp hljóma yfir gefin hljómfæri dúr og moll
- hafi kynnst leik bókstafshljóma á hljómborðshljóðfæri
- hafi þjálfast reglulega í snarstefjun á grundvelli framangreindra hljóma og tónstiga
- hafi þjálfast í eðlilegri hendingamótun, uppbyggingu og framvindu spunakafli

Orð og tákni

Nemandi

- skilji og geti beitt öllum helstu hugtökum og táknum sem lúta að tónstyrk
- skilji og geti beitt eftirfarandi hugtökum: *accelerando*, *ritardando*, *rallentando*, *a tempo*, *rubato*, *half time*, *double time*
- skilji og geti beitt eftirfarandi hugtökum: *espressivo*, *marcato*
- skilji og geti beitt eftirtöldum hugtökum: *poco*, *poco a poco*, *più*, *meno*, *sempre*, *subito*, *simile*, *senza*, *attacca*, *V.S.*, *solo*, *tutti*
- skilji og geti beitt eftirtöldum hugtökum: *Coda*, *D.S.al Coda*, *D.s.al Fine*, *D.c.al Fine*, *D.C.al Coda*, *con rep.*, *senza rep.*, *on cue*, *open repeat*, *last x*, *vamp*
- skilji og geti beitt eftirfarandi hugtökum: *Intro*, *interlude*, *chorus*, *lead sheet*
- skilji og geti beitt eftirfarandi hugtökum: *Feel*, *two beat*, *four beat*, *time*, *stop time*, *broken time*, *solo break*, *pedal point*, *fade*
- þekki hugtökin: *Swing*, *fusion*, *funk*, *shuffle*, *latin*, *ballade*, *straight 8ths.*, *waltz*

Hlustun, greining og saga

Nemandi

- hafi öðlast leikni í að lýsa blæ tónverka með eigin orðum
- kunni skil á einröddun, margröddun⁹ og fjölröddun¹⁰
- hafi kynnst mismunandi stílbrigðum rytmískra tónsmíða
- þekki uppbyggingu stórsveitar og hljóðfæri hennar
- þekki og geti greint helstu hljóðfæri sem notuð eru í popp-, rokk- og djasstónlist
- hafi kynnst völdum hljóðfærum frá mismunandi heimshlutum
- hafi nýtt viðfangsefni hljóðfæranámsins á fjölbreyttan hátt til aukins skilnings í tónfræðanáminu

⁸ Spuna.

⁹ Hómófóníu.

¹⁰ Pólýfóníu.

- hafi nýtt viðfangsefni tónfræðanámsins á fjölbreyttan hátt til aukins skilnings í hljóðfæranáminu
- hafi kynnst uppsetningu og lestri raddskráa
- hafi þjálfast í að fylgja rödd tiltekins hljóðfæris í raddskrá
- hafi fengið innsýn í sögu íslenskrar dægurtónlistar
- hafi kynnst valinni íslenskri dægurtónlist frá mismunandi tíma
- hafi kynnst valinni heimstónlist
- hafi kynnst valinni popp- og rokkstónlist
- hafi kynnst valinni djasstónlist

Hljóðfæri

Nemandi

- hafi notað eigið hljóðfæri við leik tónstiga og hljóma, jafnt staka hljóma sem samfellda hljómaganga
- hafi notað eigið hljóðfæri til spuna yfir tilbúin hljómferli og þekkt lög
- sýni með leik sínum skilning á inntaki námsins og leikni í notkun efnisins
- hafi notað eigið hljóðfæri í flutningi eigin tónsmíða og annarra

Skapandi starf

Nemandi

- sýni frumkvæði og skapandi hugsun
- hafi fengið regluleg tækifæri til ýmiss konar tónsköpunar, bæði einn og í hóp
- hafi kynnst ýmsum möguleikum á skráningu/varðveislu tónsköpunarverkefna

Tölvutækni

Nemandi

- hafi nýtt möguleika tölvunnar sem tækis til þjálfunar, upplýsingaöflunar, sköpunar, nótnaritunar, hljóðmyndunar og varðveislu
- hafi kynnst hljóðupptökum eftir því sem tæk eru á
- hafi kynnst hljóðkerfum og virkni þeirra eftir því sem tæk eru á

Námslok

Nemandi

- hafi öðlast færni í að draga ályktanir byggðar á þekkingu og leggja eigið mat á tónlist
- hafi öðlast færni í beitingu þekkingar og í framsetningu eigin hugmynda, bæði munnlega og skriflega
- hafi öðlast færni og þekkingu til að takast á við tónfræðanám í framhaldsnámi samkvæmt þessari námskrá

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, almennar prófreglur og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Miðpróf í tónfræðagreinum skal samið á vegum Prófanefndar tónlistarskóla í samræmi við ákvæði þessarar námskrár. Nefndin gefur út viðmiðanir og skýringar við einstaka prófþætti eftir því sem þurfa þykir. Prófanefnd tónlistarskóla ber ábyrgð á yfirferð skriflegs hluta prófsins og að einkunnagjöf þess hluta sé í samræmi við ákvæði aðalnámskrár tónlistarskóla. Viðkomandi skóli annast mat á hljóðfæraþætti og munnlegum hluta prófsins í samræmi við ákvæði aðalnámskrár tónlistarskóla og leiðbeiningar Prófanefndar.

Verkefni og prófkröfur

Miðpróf í tónfræðagreinum er þrískipt, þ.e. munnlegt próf, skriflegt próf og hljóðfæraleikur. Skal öllum hlutum prófsins lokið á sama skólaári. Miða skal við að próftími á munnlegu prófi og hljóðfæraprófi fari ekki fram yfir 10 mínútur á hvern nemanda. Hámarkstími á skriflegu prófi er ein og hálf klukkustund.

Prófþættir á miðprófi eru þessir:

A. Munnlegt próf (20 einingar)

1. Hryndæmi endurtekið eftir heyrn (5 einingar)
2. Hryndæmi lesið af blaði (5 einingar)
3. Laglína endurtekin eftir heyrn (5 einingar)
4. Laglína lesin af blaði (5 einingar)

B. Skriflegt próf (60 einingar)

1. Skriflegt próf (20 einingar)
2. Hlustun og greining (20 einingar)
3. Tónfræðileg þekkingaratriði (20 einingar)

C. Verklegt próf (á hljóðfæri) (20 einingar)

1. Brotnir hljómar og tónstigar leiknir yfir gefinn hljómagang (10 einingar)
2. Laglína og spuni yfir gefinn hljómagang (10 einingar)

Þremur til fjórum vikum fyrir próf fær nemandi uppgefið lag, þ.e. hljómagang og laglínu. Í prófinu flytur nemandinn dæmið, þ.e. allt formið, fjórum sinnum samfellt. Fyrst er leikin laglína, þá brotnir hljómar, síðan

tónstigar og loks spuni yfir hljómferlið. Viðmiðunarlengd viðfangsefnis er 16-32 taktar. Trommuleikarar geta valið um að leika á ásláttarhljómborð, píanó eða syngja. Söngvarar velja á milli þess að syngja eða leika á píanó. Aðrir leika á aðalhljóðfæri sitt. Allir þættir verklega prófsins eru fluttir utanbókar.

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfanga að ræða og marka lok hans jafnframt lok almenns tónlistarskólanáms. Einnig miðast lok framhaldsnáms við að þeir nemendur, sem stefna að háskólanámi í tónlist, séu vel undir það búnir.

Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum námsáfangi á þremur árum, m.a. til að nemendur á listnámsbraut framhaldsskóla geti nýtt námið sem hluta af framhaldsskólanámi sínu. Þó verður að gera ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda.

Í framhaldsnámi skiptist tónfræðanám í fernt, þrjár kjarnagreinar og valgrein. Kjarnagreinar eru: djasshljómfræði, djasstónheyrn og djass- og rokksaga en auk þess ber öllum nemendum að stunda nám í einni valgrein.

Kjarnagreinar tónfræðanáms er mögulegt að kenna aðskildar eða samþættar. Hugsanlegt er að bjóða upp á samþætta kennslu í tveimur eða fleiri greinum. Þannig mætti t.d. tengja saman tónheyrn og hljómfræði, allar þrjár greinar eða valgrein og eina eða fleiri kjarnagreinar.

Í námskránni er miðað við að heildarkennslustundafjöldi hverrar tónfræðagreinar samsvari að lágmarki 1 1/2 klst. á viku í tvö ár eða 1 klst. á viku í þrjú ár. Skólar geta þannig boðið upp á mismunandi námshraða í einstökum greinum og hugsanlegt er að innan sama skóla gefist nemendum kostur á mismunandi námshraða í sömu grein. Þannig má til dæmis með aukinni tímasókn gefa nemendum kost á að ljúka námsgrein á einu ári eða dreifa náminu yfir lengri tíma. Meginatriði er að nemendur nái lokamarkmiðum tónfræðanámskrár, hvaða leið sem farin er.

Djasshljómfræði

Gert er ráð fyrir að við lok miðnáms hafi nemendur annars vegar öðlast skilning og leikni í almennum tónfræðum og hins vegar kynnst undirstöðuatriðum hagnýtrar djasshljómfræði. Sérstækt djasshljómfræðinám hefst við upphaf framhaldsnáms. Í náminu er lögð áhersla á þekkingu og aðferðir sem nýtast við spuna og tónsmíðar á sviði rytmískrar tónlistar. Unnið er meðal annars með byggingu og hlutverk hljóma, tengsl

þeirra við tónstiga, laglínu og formgreiningu. Auk þess er hljómfræðinámi ætlað að auka skilning nemenda á innri gerð og innviðum tónlistar. Þennan skilning má efla enn frekar með tengslum við tónlistarsögu, tónheyrn og hljómborðsfræði.

Tónheyrn

Námi í tónheyrn er ætlað að auka tónnæmi og þroska heyrn nemenda. Byggt er á þeim grunni sem lagður var í grunn- og miðnámi. Í framhaldsnámi er einkum unnið með laglínur í dúr og moll með stöku tónum utan tóntegundar, tónbil innan tveggja áttunda og fjölbreytt hryndæmi sem m.a. innihalda yfirbindingar og þríólur. Sérstök áhersla er á hljómrænt tungumál djass- og popptónlistar: staka hljóma og hljómaraðir. Auk þess fást nemendur við einfaldar tveggja radda laglínur og stutt atónal dæmi. Mikilvægt er að tengsl tónheyrnar við hljómfræði séu ræktuð og að greinarnar styðji hvor aðra. Regluleg ástundun er lykilatriði í tónheyrnarnámi.

Djass- og rokksaga

Í framhaldsnámi er gert ráð fyrir að nemendur öðlist haldgóða þekkingu og góða yfirsýn yfir djass sögu og rokksögu frá upphafi til samtímans. Miðað er við að námið sé kynning á helstu straumum, stefnum og listamönnum þessara tónlistartegunda. Kenna má djass sögu og rokksögu sitt í hvoru lagi eða samþætt. Hlustun er órjúfanlegur þáttur í lifandi tónlistarsögukennslu. Tengsl hennar við aðra þætti námsins eru mikilvæg. Æskilegt er að tengja djass- og rokksögu við aðra tónlistarsögu og mannkyns- og menningarsögu á hverjum tíma eftir því sem tök eru á.

Valgrein

Auk framangreindra greina skulu nemendur hafa lokið einum valáfanga í tónfræðagreinum við lok framhaldsnáms. Valgrein er annaðhvort ætlað að víkka sjóndeildarhring nemenda eða dýpka þekkingu þeirra á tilteknu sviði. Miðað er við að umfang náms í valgrein samsvari eins vetrar reglubundnu námi í tónfræðagrein, þ.e. að lágmarki einni vikustund. Skólum er í sjálfsvald sett hvaða valgrein eða valgreinar boðið er upp á. Ýmislegt kemur hér til greina en hér á eftir fara nokkur dæmi um mögulegar valgreinar: tónsmíðar, sértækir tónlistarsöguáfangar, framhaldsáfangar í tónheyrn og útsetningum, snarstefjun¹¹, tölvutækni og upptökutækni. Heppilegt kann að vera að tveir eða fleiri tónlistarskólar hafi með sér samstarf um framboð valgreina, þ.e. að nemendur geti sótt nám í valgrein í öðrum skóla en sínum eigin. Einnig býður fjarnám upp á ýmsa möguleika fyrir nemendur.

¹¹ Spuni, þ.e. að leika af fingrum fram.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, almennum markmiðum rytmískar námskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Gert er ráð fyrir að nám í djasshljómfræði fari að jafnaði fram í hóptímum með og án eigin hljóðfæra en jafnframt er mikilvægt að uppbygging námsins taki mið af þörfum einstakra nemenda. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga nemendur í rytmísku tónfræðanámi að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Djasshljómfræði

Hljómar og tónstigir

Nemandi

- hafi öðlast góðan skilning á grundvallaratriðum bókstafshljómakerfisins
- þekki og geti greint alla þríhljóma: dúr, moll, stækkaða og minnkaða
- þekki og geti greint alla ferhljóma: maj7, 6, m7, m6, m maj7, m7(b5), 7, 7sus4, +7, °7
- þekki skráningu framantalinna hljóma með rómverskum sætistöllum
- hafi kynnst endurhljómsetningu

Greining

Nemandi

- hafi öðlast góðan skilning á algengustu hugtökum djasshljómfræðinnar
- þekki eftirfarandi djasshljómfræðiatríði og geti nýtt þau við greiningu hljómagangs:
  - alla heimahljóma í dúr og moll, þrí- og ferhljóma
  - breytta heimahljóma
  - hljóma í hljómhvörfum
  - aukaforhljóma
  - framlengda forhljóma
  - II–V sambönd
  - minnkaða hljóma
  - lánshljóma
  - viðeigandi tónstiga við alla hljóma sem koma fyrir í náminu
  - spennur
  - staðgengla
  - tóntegundaskipti: óundirbúin, undirbúin og tóntegundaskipti um möndulhljóm
  - smástíga forhljóma
  - #IV7(b5) hljóminn

- laustengd II–V sambönd
- forhljóma með sérhlutverk
- pedal og ostinato
- samsett hljómtákn
- samsíða hljóma af sömu gerð
- hafi góðan skilning á tengslum tónstiga og hljóma
- hafi þjálfast reglulega í að hljómgreina algeng djass- og dægurlög
- hafi þjálfast reglulega í laglínugreiningu
- hafi öðlast skilning og þjálfun í gerð leiðsögutónalína
- hafi öðlast skilning á módal-tónsmíðum

Spuni og hljóðfæraleikur

Nemandi

- hafi hlotið umtalsverða þjálfun í leik tónstiga og hljóma á hljóðfæri sín
- sýni með leik sínum skilning á tengslum tónstiga og hljóma
- hafi þjálfast reglulega í að leika viðeigandi tónstiga yfir gefin hljómferli í dúr og moll
- hafi þjálfast reglulega í að brjóta upp hljóma yfir gefin hljómferli dúr og moll
- hafi þjálfast reglulega í snarstefjun
- hafi náð góðum tókum á hljómrænu tungumáli djasstónlistar með tilliti til snarstefjunar
- hafi kynnst gerð skriflegra sólóa til flutnings

Hlustun

Nemandi

- hafi fengið tækifæri til að hlusta reglulega á valda djass- og dægurtónlist með tilliti til námsins

Tónsmíðar

Nemandi

- hafi kynnst tónsmíðavinnu
- hafi náð góðum tókum á hljómrænu tungumáli djasstónlistar með tilliti til tónsmíða

Hljómborðsfræði

Nemandi

- hafi náð grundvallartökum á leik hljóma á hljómborðshljóðfæri

Tónheyrn

Nótnalestur

Nemandi

- hafi gott vald á nótnalestri, jafnt í G-lykli sem F-lykli
- hafi kynnst í C-lyklum

Hrynur

Nemandi

- geti flutt undirbúin hryndæmi í 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8 með lengdargildum og samsvarandi þögnum með sextándupörtum sem og með tríólum, synkópum, einföldum punkteringum og yfirbindingum
- geti flutt óundirbúin hryndæmi, léttari en hin undirbúnu, í 2/4, 3/4, 4/4 og 6/8 með sextándapartsnótum og sextándapartspögnum, tríólum, synkópum, einföldum punkteringum, yfirbindingum og þögnum
- geti skrifað niður eftir heyrn hryndæmi með synkópum, tríólum, yfirbindingum og þögnum

Laglína

Nemandi

- geti sungið undirbúnaðar laglínur í öllum dúr- og molltöntegundum, með eða án söngheita, án undirleiks
- geti sungið óundirbúnaðar laglínur, léttari en hinar undirbúnu, með öllum tónbilastökkum innan áttundar, með eða án söngheita, án undirleiks
- geti sungið stuttar undirbúnaðar laglínur utan tóntegundar¹² með stökkum innan fimmundar, án undirleiks
- geti skrifað niður eftir heyrn einradda laglínur í dúr og moll með stöku tóni utan tóntegundar
- geti skrifað niður eftir heyrn stuttar tónaraðir utan tóntegundar¹³ með stökkum innan fimmundar, þrjár til fimm nótur í senn
- geti skrifað niður eftir heyrn einfaldar tveggja radda laglínur

Tónbil

Nemandi

- geti sungið öll tónbil innan áttundar upp og niður frá gefnum tóni
- geti greint eftir heyrn öll tónbil innan tveggja áttunda sem leikin eru upp eða niður frá gefnum tóni eða í samhljómi

Hljómar

Nemandi

- geti greint eftir heyrn á milli eftirfarandi þríhljómsgerða: dúr, moll, minnkaður og stækkaður
- geti greint eftir heyrn hljómhvörf stakra dúr- og mollþríhljóma

¹² Atónal.

¹³ Atónal.

- geti skrifað niður eftir heyrn einfaldar hljómaráðir innan tóntegundar, bæði í dúr og moll.
- geti skráð niður hljómgerð ásamt efstu og neðstu rödd í leikinni hljómaröð þar sem farið er út fyrir heimahljóma og 3und og 5und koma fyrir í bassa.
- þekki eftir heyrn og geti skráð eftir heyrn djasshljóma með ólíkum samsetningum af algengustu spennum, þ.e. 9undum, 11undum og 13undum, óbreyttum og breyttum
- geti skráð niður hljóma í einföldu popplagi með sjöundum og sus-hljómum

Taktsláttur

Nemandi

- hafi gott vald á taktslætti í eftirtöldum takttegundum: 2/4, 3/4, 4/4, 6/8 og geti beitt þeim við lestur laglína og hryndæma, jafnt undirbúið sem óundirbúið
- þekki vel og geti stjórnað 5/4, 9/8 og 12/8
- geti skipt viðstöðulaust á milli ofangreindra takttegunda
- geti framkvæmt einfaldan fjölhryn með höndunum 2/3, 2/5, 3/4, 3/2, 5/2 og 4/3

Djass- og rokksaga

Listamenn, stílar, stefnur og verk

Nemandi

- hafi kynnst vel helstu stílum, stefnum og straumum í djasstónlist frá upphafi til nútímans, þ.e. New Orleans, Chicago, swing, bebop, cool, hardbop, free djass, fusion og nýrri stílum
- sé kunnugur flestum gerðum djasstónlistar og fær um að setja þær, ásamt einstökum verkum, í sögulegt samhengi
- þekki vel helstu flytjendur og upptökur djasssögunnar

Hlustun

Nemandi

- hafi kynnst djasssögunni af eigin raun gegnum hlustun á valdar upptökur
- hafi öðlast skilning og þjálfun í að tengja saman hlustun og aðra þætti námsins
- hafi þjálfast í að beita eigin þekkingu við mat og greiningu á óþekktu hlustunarefni

Þekking, heimildir, framsetning, mat

Nemandi

- hafi hlotið þjálfun í öflun heimilda um afmörkuð viðfangsefni sögunnar

- hafi öðlast þjálfun í beitingu þekkingar og framsetningu eigin hugmynda, bæði munnlega og skriflega

Mannkynssaga og hugmyndafræði

Nemandi

- geti tengt meginstrauma djasssögunnar við meginatriði mannkynssögunnar
- hafi öðlast þjálfun í að draga ályktanir byggðar á þekkingu og leggja eigið mat á tónlist

Íslensk tónlist

Nemandi

- hafi kynnst meginatriðum íslenskrar djasssögu frá upphafi til samtímans
- sé fær um að tengja helstu atriði íslenskrar djasssögu við helstu stefnur og strauma í alþjóðlegri djasssögu

Námslok

Nemandi hafi við lok framhaldsnáms

- öðlast færni og þekkingu til að takast á við tónlistarnám á háskólastigi

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf almennra tónlistarskóla. Prófið er þríþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf á bls. 22–33 í þessu riti er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, almennar prófreglur og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Framhaldspróf í tónfræðagreinum er fjórskipt, þ.e. djasshljómfræði, tónheyrn, tónlistarsaga og valgrein, og skal gefin einkunn í hverri grein fyrir sig. Þannig þurfa nemendur að hafa hlotið einkunnina 6,0 í hverri framantalinna tónfræðagreina. Ekki er nauðsynlegt að ljúka öllum tónfræðagreinunum á sama skólaári.

Framhaldspróf í einstökum tónfræðagreinum skulu samin í hverjum skóla í samræmi við ákvæði þessarar námskrár. Enn fremur ber viðkomandi skóli ábyrgð á yfirferð prófanna og að einkunnagjöf sé í samræmi við ákvæði aðalnámskrár tónlistarskóla. Próf í einstökum tónfræðagreinum skulu aldrei vera lengri en tvær klukkustundir.

Djasshljómfræði

Við lok framhaldsnáms í djasshljómfræði þreyta nemendur framhaldspróf í djasshljómfræði í samræmi við ákvæði þessarar námskrár.

Prófbættir eru þessir:

A. Skriflegt próf (80 einingar)

1. **Hljómgreining** (40 einingar)
2. **Tónstigar** (20 einingar)
3. **Endurhljómsetning** (10 einingar)
4. **Hugtök og skilgreiningar** (10 einingar)

B. Verklegt próf (á hljóðfæri) (20 einingar)

1. **Laglína**
2. **Brotnir hljómar**
3. **Tónstigar**
4. **Snarstefjun**

Þremur til fjórum vikum fyrir próf fær nemandi uppgafið lag, þ.e. hljómagang og laglínu. Í prófinu flytur nemandinn dæmið, þ.e. allt formið, fjórum sinnum samfellt. Fyrst er leikin laglína, þá brotnir hljómar, síðan tónstigar og loks spuni yfir hljómferlið. Viðmiðunarlengd viðfangsefnis er 16–32 taktar. Trommuleikarar geta valið um að leika á ásláttarhljómborð, píanó eða syngja. Söngvarar velja á milli þess að syngja eða leika á píanó. Aðrir leika á aðalhljóðfæri sitt. Allir þættir verklega prófsins eru fluttir utanbókar.

Miða skal við að próftími á verklegu prófi fari ekki fram yfir 10 mínútur á hvern nemanda.

Tónheyrn

Við lok framhaldsnáms í tónheyrn þreyta nemendur framhaldspróf í tónheyrn í samræmi við ákvæði þessarar námskrár.

Framhaldspróf í tónheyrn skiptist í munnlegt og skriflegt próf.

Prófbættir eru þessir:

A. Munnlegt próf (40 einingar)

1. **Laglína undirbúin** (10 einingar)
2. **Laglína óundirbúin** (5 einingar)
3. **Hryndæmi óundirbúið** (10 einingar)
4. **Hryndæmi undirbúið** (10 einingar)
5. **Tónaröð utan tóntegundar óundirbúin** (5 einingar)

B. Skriflegt próf (60 einingar)

1. **Tónbil** (10 einingar)
2. **Laglína** (10 einingar)
3. **Hryndæmi** (10 einingar)
4. **Stakir hljómar** (5 einingar)

5. **Hljómaröð** (10 einingar)
6. **Laglína utan tóntegundar** (5 einingar)
7. **Tveggja radda laglína** (10 einingar)

Miða skal við að próftími á munnlegu prófi fari ekki fram yfir 10 mínútur á hvern nemanda.

Djass- og rokksaga

Framhaldspróf í djass- og rokksögu er skriflegt.

Prófpættir eru þessir:

- A. Skrifleg próf** (100 einingar)
1. **Hlustun** (40 einingar)
2. **Tónlistarsaga** (60 einingar)

Valgrein

Námsmat valgreina er í höndum einstakra tónlistarskóla og veltur á eðli og inntaki hverju sinni. Til viðmiðunar má benda á námsmat í öðrum tónfræðagreinum, þ.e. hljómfræði, tónheyrn og tónlistarsögu og kafla um námsmat á bls. 19–21 í þessu riti.

TÓNFRÆÐANÁM SEM AÐALNÁMSGREIN

Í framhaldsnámi er boðið upp á þann möguleika að nemendur stundi nám og ljúki framhaldsprófi með tónfræðagreinar sem aðalnámsgrein í stað hljóðfæraleiks. Markmið slíks náms er að búa nemendur undir störf á þessu sviði og háskólanám með áherslu á tónfræðagreinar rytmískrar tónlistar. Auk almenns framhaldsnáms í tónfræðagreinum skulu nemendur á þessari námsbraut stunda nám í tónsmíðum, útsetningum og tölvutækni, bæði varðandi nótnaritun og hljóðupptökur, auk þess að undirbúa lokatónleika. Til að ljúka námi á þessari námsbraut þurfa nemendur jafnframt að ljúka miðprófi í hljóðfæraleik á sviði rytmískrar tónlistar. Einnig eru gerðar kröfur um að þeir nemendur, sem ekki hafa hljómborðshljóðfæri sem aðalhljóðfæri, hafi lokið grunnprófi á píanó eða annað hljómborðshljóðfæri fyrir námslok. Ekki er farið fram á að nemendur stundi reglulegt hljóðfæranám umfram það sem að framan er tilgreint en æskilegt er að þeir taki þátt í kór eða hljómsveitarstarfi.

Inntökuskilyrði

Nemendur, sem velja tónfræðanám sem aðalnámsgrein, þurfa við upphaf námsins að hafa lokið miðprófi í tónfræðagreinum samkvæmt námskrá í rytmískri tónlist ásamt hljómfraeði framhaldsnáms. Enn fremur er æskilegt að nemendur séu, við upphaf námsins, einnig komnir áleiðis með aðrar tónfræðagreinar framhaldsnáms á sviði rytmískrar tónlistar.

Samsetning námsins

Hér á eftir er gerð grein fyrir samsetningu námsins og einstökum námsgreinum.

Tónsmíðar

Nám í tónsmíðum virkjar sköpunarkraft og frumkvæði nemenda með beinum hætti. Nemendur kynnast öguðum vinnubrögðum og öðlast grundvallartök á tónsmíðatækni ólíkra stíla. Lögð skal áhersla á vönduð vinnubrögð í frágangi tónverka og að nemendur hafi tækifæri til að heyra verk sín flutt. Námið er meðal annars hugsað sem grunnur að frekara tónsmíðanámi á háskólastigi.

Útsetningar

Útsetningar eru nauðsynlegar fyrir þá sem huga að frekari námi í tónfræðagreinum. Þær hjálpa nemendum að koma hugmyndum frá sér á

mismunandi form fyrir hljóðfæraleikara og hljómsveitir. Það eru margar mismunandi aðferðir í útsetningum og æskilegt að kynnst sem flestum. Leggja ber áherslu á vönduð vinnubrögð og góðan frágang. Mikilvægt er að nemendum gefist kostur á að heyra útsetningar sínar fluttar.

Tölvutækni

Nám í tölvutækni lýtur einkum að hljóðupptökum og nótnaritun. Nemendur þjálfast í almennum vinnubrögðum og notkun helstu forrita til nótnaritunar og hljóðupptakna. Leggja ber áherslu á sjálfstæð verkefni, vönduð vinnubrögð og flutning eigin verka. Einnig er lögð áhersla á að nemendur læri að tileinka sér nýja tækni greiðlega. Tengsl tölvutækninnar við aðrar námsgreinar geta verið mikil og gagnleg.

Lokatónleikar

Að loknu framhaldsprófi í hverri grein þessarar námsbrautar, þ.e. tónsmíðum, útsetningum og tölvutækni, skal nemandi halda tónleika með 30–60 mínútna langri efnisskrá. Alla jafna er gert ráð fyrir að tónleikarnir séu samfelldir, án hlés. Gert er ráð fyrir að á tónleikunum sýni nemandinn heildstæðan árangur námsins, allra námsgreina sameiginlega, í vönduðu og vel fram settu verkefni. Miðað er við að á tónleikunum séu bæði fluttar útsetningar og tónsmíðar nemandans, auk þess sem tæknikunnátta hans nýtist í verkefninu. Áhersla er lögð á að efnisskrá sé vel saman sett. Sömuleiðis er lögð áhersla á ábyrgð nemandans á heildaráhrifum tónlistarinnar, þ.m.t. samsetningu hljómsveitar og frammistöðu hennar.

Markmið

Uppbygging framhaldsnáms skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum þessarar námskrár, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið breytilegar enda aðstæður mismunandi og nemendur ólíkir.

Við lok framhaldsnáms eiga tónfræðanemendur í rytmískri tónlist að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Tónsmíðar

Nemandi

- sýni frumkvæði og skapandi hugsun
- þekki og geti nýtt sér í eigin verkum grundvallaratriði hefðbundinnar tónsmíðatækni, s.s. mótíf, stef og leiðir til framvindu
- hafi kynnst og geti nýtt algengustu formgerðir rytmískrar tónlistar

- hafi fengist við verkefni sem byggjast á því að semja laglínu á undan hljóðum, hljóma á undan laglínu og hljóma og laglínu samtímis
- hafi fengist við verkefni í ólíkum stílum rytmískrar tónlistar eða mismunandi stílbrigðum djasstónlistar
- hafi fengist við tónsmíðar við texta
- hafi kynnst ólíkum forsendum rytmískra tónsmíða, s.s. tónsmíðum byggðum á hefðbundnum formgerðum, ólíkum takttegundum, bassalínum, frjálsum spuna með leiðbeiningum og gegnsömdum verkum
- hafi mjög góð tök á að setja verk sín fram í lagblaðaformi¹⁴
- hafi öðlast nokkra reynslu í framsetningum eigin tónsmíða í einföldu raddskrárformi
- hafi samið að lágmarki tuttugu niðurrituð lög í ólíkum stílum
- hafi tileinkað sér vönduð vinnubrögð og góðan frágang
- þekki og skilji helstu leiðir og hefðir í framsetningu tónsmíða í heimi rytmískrar tónlistar
- hafi fengið verk sín flutt eftir því sem tök eru á

Útsetningar

Nemandi

- þekki raddsvið og blæbrigði algengustu hljóðfæra á sviði rytmískrar tónlistar
- hafi kynnst raddsviði og blæbrigðum hljóðfæra sinfóníuhljómsveitar
- hafi náð góðum tökum á nótnaritun og þekki öll helstu leiðbeinandi orð og tákni á sviði rytmískrar tónlistar
- hafi mjög gott vald á ritun bókstafshljóma
- hafi gott vald á helstu útsetningaraðferðum djasstónlistar, svo sem: „four way close“, „drop two“ og „spread“
- hafi öðlast þekkingu á nálgunartækni¹⁵
- hafi útsett verk fyrir fimm blásara og hrynsveit, einraddað
- hafi útsett verk fyrir fimm blásara og hrynsveit, raddað
- hafi gert a.m.k. eina útsetningu fyrir fullskipaða stórsveit
- hafi kynnst grundvallaratriðum útsetninga fyrir strengi
- hafi kynnst grundvallaratriðum útsetninga fyrir raddaðan söng
- hafi fengið útsetningar sínar fluttar eftir því sem tök eru á

Tölvutækni

Nemandi

- hafi öðlast reynslu í notkun algengasta tæknibúnaðar í tölvu- og hljóðveri
- hafi náð mjög góðu valdi á nótnaritun á tölvu, þ.m.t. ritun laglínu og hljóma, raddskráruppsetningu, tónflutningi, styrkbreytingum, leiðbeinandi orðum og táknum og meðferð texta

¹⁴ „Lead sheet“.

¹⁵ „Approach technique“.

- hafi öðlast skilning á samsetningu og virkni algengasta tæknibúnaðar í tölvu- og hljóðveri
- þekki vel möguleika MIDI-staðalsins og geti nýtt hann með MIDI-tækjabúnaði við tónsköpun, upptökur og hljóðhönnun
- hafi undirstöðuþekkingu í notkun tölvu við hljóðvinnslu og hljóðhönnun
- hafi öðlast nokkra reynslu í upptökum, bæði í hljóðveri og á tónleikum
- hafi öðlast nokkra reynslu í frágangi og eftirvinnslu hljóðrita

Lokatónleikar

Nemandi

- hafi þjálfast í framsetningu eigin tónsmíða og útsetninga
- hafi þjálfast í umsjón með flutningi eigin tónsmíða og útsetninga
- hafi þjálfast í að setja saman og leiða hljómsveit
- hafi þjálfast í að setja saman áhugaverðar efnisskrár með sannfærandi heildarsvip að markmiði
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt þessari námskrá

Námslok

Nemandi

- hafi öðlast færni og þekkingu til að takast á við tónlistarnám á háskólastigi í tónfræðagreinum, tónsmíðum og tæknigreinum á sviði rytmískrar tónlistar

Námsmat og próf

Til að standast framhaldspróf með tónfræðagreinir sem aðalgrein þarf nemandi að ná einkunninni 6,0 í hverri eftirtalinna þriggja greina: tónsmíðum, útsetningum og tölvutækni. Í hverri grein skal einkunn vera samsett sem hér segir:

- Regluleg verkefni (70 einingar), dreifð yfir námstímann, og próf eftir því sem við á.
- Lokaverkefni (30 einingar).

Námsmat í tónfræðanámi sem aðalgrein er í höndum viðkomandi skóla. Eðli þeirra greina, sem um ræðir, er með þeim hætti að próf eru í flestum tilfellum ekki besti kosturinn við námsmat. Það er á ábyrgð kennara að velja námsmatsleiðir í samræmi við markmið þessarar námskrár. Að öðru leyti er vísað í umfjöllun um námsmat á bls. 19–21 í þessu riti og í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 30–32.

Stjórnendur og kennarar hvers skóla móta verklag og ráða gerðum lokaverkefna sem í boði eru í hverjum skóla. Val og mótun einstakra

lokaverkefna byggist á samstarfi nemanda og kennara. Námsmat verkefnanna er í höndum viðkomandi skóla.

Mat á lokatónleikum

Að loknu námi í tónsmíðum, útsetningum og tölvutækni, samkvæmt þessari námskrá, skal nemandi halda lokatónleika sem metnir eru á vegum Prófanevndar tónlistarskóla. Megináhersla lögð á mat á tónsmíðum og útsetningum nemandans en einnig er tekið tillit til undirbúnings, framsetningar og heildaráhrifa tónleikanna. Nemandanum er ekki skylt að taka þátt í tónleikunum sem flytjandi eða stjórnandi en kjósi hann að gera það er eðlilegt að líta hóflega til þess í mati prófdómara, enda hefur sú þátttaka áhrif á heildarmynd tónleikanna. Umsögn en ekki einkunn er gefin fyrir tónleikana, framlag nemandans og heildaráhrif. Fyrir upphaf tónleikanna skal prófdómari fá tónleikaverkefnin í hendur á nótum. Ekki er nauðsynlegt að halda tónleikana á sama skólaári og tónfræðagreina-prófin fara fram. Prófanevnd tónlistarskóla gefur út vitnisburðarblað fyrir tónleikana og áfangaprófsskírteini við námslok.